



Adresse Fossveien 24
0551 Oslo
Norge

Telefon (+47) 22 99 55 00

Post Postboks 6853
St. Olavs plass
N-0130

Faktura Postboks 386
Alnabru
0614 Oslo

Org.no. 977027233
Giro 8276 0100265

Silje Johannessen
Egentlig

MFA
Kunstakademiet 2015

KHIODA
Kunsthøgskolen i Oslo,
Digitalt Arkiv

www.khioda.no
khioda@khio.no

Publikasjoner som arkiveres/publiseres i KHIODA reguleres av Lov om opphavsrett til åndsverk.

Opphavsmannen beholder opphavsretten til materialet i KHIODA, men gir brukerne tillatelse til å sitere fra verket, samt videreformidle det til andre, i henhold til åndsverkslovens regler. En forutsetning er at navn på utgiver og opphavsmann angis.

Kommersiell bruk av verket er ikke tillatt uten etter skriftlig avtale med opphavsmannen.

EGENTLIG

MA2 ESSAY

SILJE JOHANNESSEN

KUNSTAKADEMIET I OSLO 2015

Kroppen og objektet. Fraværet av kroppen, med objektet. En tanke om noe som hadde passet inn der med verket, kanskje en selv. Det er hardt og konkret, standhaftig i sin massivitet. Men skjør og sårbar i det uleselige, det som står mellom linjene. Noe i underbevisstheten som forteller om en makaber tilstand. En absurditet som skaper en ubehagelig stemning, underbygget av små detaljer og antydninger om en dyster, iboende fare. Selvdestruktiviteten spiller en viktig rolle i livet. Den står i kontrast til den svevende lykkefølelsen når det føles som om ingenting kan gå galt og ingenting kan ødelegge denne fantastiske rusen av tilfredshet. Selv om ikke alt er som det burde, kan allikevel denne følelsen av absolutt lykke komme, og med det blir liksom alt greit.

Men plutselig finner du deg selv midt ute på et jorde, dritings og alene midt på natta, bannende ut i verdensrommet om helvete og satan og du ser livet i revy. Alle valgene du har tatt opp til nå har vært helt feil, og det var noen andre sin feil, fordi det var de som trengte deg inn i det hjørnet der, så du ikke følte du hadde noe annet valg, og egentlig er det sånn også. Men så vet du jo egentlig at alt står og faller på deg selv og din kropp midt i verdensrommet, som ingen andre kan være i. Det er du som er i din egen kropp, og selv om du har lyst til å forlate den der ute på jordet og aldri finne den igjen, er det bare en ting å gjøre, og det er å behandle seg selv som verst en kan for å få tilstanden til å bli kritisk og annerledes, for alt er bedre enn dette, til og med når det er verre for da er det i hvert fall noe annet. Og noe annet er noe annet, og er det ikke bra er det jo om ikke annet noe annet.

Den lykkefølelsen du hadde for noen dager siden er langt borte, og du husker ikke engang at den har vært der, og det eneste du vil, er å på en eller annen måte få til noe forandring. Men denne fortvilte tilstanden, i kontrast til den svevende lykkefølelsen, trengs for å være i stand til å kjenne at man er levende. I trengselen med alle menneskene i livet, alle du møter på gata, på butikken, på skolen, i trappeoppgangen, i svømmehallen, på venterommet hos legen, på utstilling, på jobb, på et utested, på nachspiel. I denne trengselen og fortviletheten i det ugjenkallelige med alle disse menneskene, vil jeg egentlig kjenne dem, for å utelukke eller trekke nærere. Dele alt mulig med dem for å finne ut av hvem de er, for å finne ut av hvem jeg er. Egentlig.

Egentlig vet jeg veldig godt hvem jeg er og hva kunsten min er. Men disse menneskene trengs i trengselen for at jeg skal få inntrykk og uttrykk samlet i et register, som jeg senere kan bruke når jeg skal lage et nytt verk, eller når jeg skal finne på en måte å forandre livet mitt på. Men så orker jeg ikke bli kjent med dem, fordi jeg vet at de aller fleste lever kjedelige liv som jeg er glad for at jeg ikke er en del av. De hadde bare fortørket tilværelsen. Jeg har nok med de menneskene jeg allerede har å forholde meg til som jeg må møte for kaffe, komme i bursdag til, spise lunsj med, holde meg oppdatert på hva som foregår i livene deres, så man ikke skal miste kontakten. Men hadde det egentlig vært så fælt å miste kontakten med disse menneskene? Jeg kjenner at det som hadde vært fælt med det, var at jeg hadde følt meg litt mislykket og trist fordi det sikkert var min feil, jeg kunne jobbet mer for å holde vennskapet i live.

Hvis jeg bare må holde meg i live, da vet jeg ikke om det er verdt det. Jeg vil leve og kjenne at jeg lever. At det står ting mellom linjene som jeg ikke evner å lese, men som jeg kan føle på kroppen, at ting står på spill, og at man sier ting som man faktisk mener til hverandre. *Det egentlige* er noe som burde oppfattes, selv om det ikke ser slik ut. Det er noe som er mer opprinnelig, mer naturlig, sannere og mer i tråd med virkeligheten, enn det som ligger i dagen. Jeg prøver hele tiden å gjenoppfinne meg selv, og tenker at jeg vet egentlig ingenting, og nå er alt nytt. Det er ikke noe vits i å late som om jeg vet hva som kommer til å skje, og hvis jeg ikke stritter imot, kommer alt til å gå kjempesint, men på en helt annen måte enn jeg hadde forestilt meg.

Problemet er at jeg hele tiden vil at alt skal være unikt og spesielt, og hvis ikke hver dag er mer fantastisk enn den forrige, blir jeg skuffet. Minnene om hva som har vært er alltid det fineste som finnes, ingenting kommer noensinne til å bli like fint. Minnene lever sitt eget liv og forherliges i min fantasi der jeg ikke klarer å stoppe dem. Der er ingenting kjedelig, alt er spennende og fargerikt. Som i et ti-dimensjonalt landskap der jeg er vektløs, med verdensrommet pakket rundt meg, og jeg er ett med alt. Her finnes ikke tiden. Fortiden og fremtiden er som nappet av huden og etterlater seg en glatt overflate med stillferdig tilfredshet. Alt trykker rundt meg, så intenst som overhodet mulig. Ingen skal ta deg, ingen vil skade deg. Du er med deg selv, utenfor deg selv. Alene men sammen med alt.

Midt i et mørkt rom står et badekar fylt til randen med en opak væske svakt opplyst fra undersiden. Opakheten sprer lyset og gir et grønnaktig skjær, det kan ligne en flate av noe hardt som ligger der, eller en masse med geléaktig konsistens. Du kommer nærmere og forsiktig rekker du hånden ned mot lyset, og et øyeblikk kan det se ut som du strekker deg mot noe uendelig. Du blir usikker på når du skal treffe, og skvetter til når hånden endelig berører vannet og ringene sprer seg på overflaten. Til det stilner, og det opake vannet igjen ligger der som en ubestemt masse.

Livet er en legering av kjedelige hverdagslige gjøremål, skjellsettende opplevelser og alle de tingene imellom. Men det er noen spesielle opplevelser som sørger for at du skjener ut av bane og får kjent på usikkerhet og skjørhet. Hendelser som kan gjøre at du plutselig tenker at ting kanskje ikke er som de ser ut, og det er som om noe åpner seg opp, for at alt plutselig blir mulig. Hadde jeg bare vært et barn igjen, kunne jeg sett på kunst på en slik måte. Å bli blåst overende av en installasjon jeg aldri har sett maken til. Kjenne nysgjerrigheten vokse i meg og bli bergtatt av merkelige konstruksjoner. Men jeg kan ikke bli et barn igjen, og har ikke lyst til det heller. Fordi når du er barn vet du ikke hvor bra du har det, du har ikke så mye å sammenligne det med, du vet ikke hvordan livet som voksen kommer til å bli. Du vet bare at det må være bedre enn det å være barn, for da kan du i det minste bestemme ting selv. Og så blir du voksen og finner ut at uvitenhet egentlig var bedre og at hvis jeg får muligheten til å ta en blå pille en dag, så skal jeg garantert gjøre det. På en annen side er det mer spennende å ta en rød pille, fordi da ser du virkeligheten slik den egentlig er mellom handlekurvene og høflighetsfrasene som ender i desperasjon ute på et jorde midt på natta - i frustrasjon over at du ikke har kontroll på livet, eller at du har for mye kontroll på livet. Altoppsluktheten blir aldri altomfattende nok, og den dekker aldri alt, og alle går rundt og later som ingenting, mens jeg egentlig føler at jeg allerede har spist en rød pille. Jeg bare glemte det og så snek det seg opp på meg, og nå er alt i bevegelse og skaper en følelse av at alt kan skje. Jeg vil at alt skal skje. Det finnes ikke riktig og galt, lykke og ulykke fordi motsetningene er avhengig av hverandre og krever at den andre finnes.

Å legge mening i ord som ikke betyr noe fordi du sier dem kun for å få dem til å bli sanne. Du tenker at hvis du bare sier det med overbevisning og tror på det selv så er det sant, eller så blir det sant. Kanskje sier du det også fordi du vil høre hvordan det høres ut, og med det, finne ut

av hvordan det føles, egentlig. Så hører du svaret inni deg, og liker ikke svaret. Da sier du det enda en gang, fort etter at du fikk svaret, og det er som om hjernen sender ut et forsvar for å beskytte deg mot det. Men hjernen tenker ikke langt nok, den bare reagerer på det den får informasjon om, og handler rasjonelt ut fra hva som ville vært det beste i en situasjon. Hjernens føler, og den rører i grumset, i et forsøk på å handle riktig. Men det som er riktig er ikke alltid riktig, og hvis følelsene er et helt annet sted, kan det få omfattende følger. Undertrykkelsen av følelser blir rørt sammen i et forsøk på å få til noe riktig, men det vil senere vise seg at en gjørmete grøt av riktige valg var helt feil, fordi valgene du tok var basert på alt annet enn hva du egentlig følte. Det var det utenkelige som var fasiten du ikke kom fram til. Sinnet ditt var låst, og med hensikt i å skape orden i kaoset, tok frykten for å miste kontrollen over. Du skylte vekk det egentlige; sannheten og virkeligheten var som en farge du aldri før hadde sett.

Jeg sitter i en stol i et mørkt rom med en spotlampe lysende ned på meg. Ovenfor meg står det en stol til, der kommer det om litt til å sette seg personer. En etter en kommer de til å stille meg spørsmål, de kan spørre meg om hva de vil. Stemningen i rommet er intim, nærmest religiøs. Jeg er spent og nervøs. Kvalm av tanken på hva som kommer til å skje. Utenfor rommet har jeg en assistent som informerer publikum om hva de skal gjøre, sier at de kan sette seg på stolen foran meg og spørre meg spørsmål om hva enn de vil, og jeg kommer til å svare helt ærlig. Spør meg om hva som helst. Et forsøk på å få andre til å tvinge meg til å kjenne etter hva jeg egentlig føler. Å ikke snakke ut fra hva hjernen forteller meg at jeg skal si, men å ta bort forsvaret, nøytralisere kroppen ved å ikke bruke kroppsspråk eller mimikk i samtalen. I dyp konsentrasjon kjenner jeg hele tiden etter '...mener jeg det jeg sier nå, mener jeg det jeg sier nå, mener jeg det jeg sier nå..' Publikum sitter rundt meg og ser på meg mens jeg ser rett frem, venter på at noen skal ta steget og sette seg foran meg. Stemningen er spent. Når én til slutt setter seg foran meg, letter stemningen litt, og jeg møter blikket til personen. Spørsmålene er om kunst, politikk og en god del private ting. Litt som jeg hadde forestilt meg det. Men innimellom tar spørsmålene av, og publikum overrasker meg med sine uredde, direkte og gjennomtenkte spørsmål. Jeg blir satt til veggs og kjenner at den overveldende følelsen av direkte, naken og konfronterende oppmerksomhet var veldig mye, og nesten nok. I denne perverse iscenesettelsen av et forhør av mitt eget indre, kom jeg veldig nærme å ikke være redd for noe.

Døden er ikke det jeg frykter mest. Den absolutte slutten på livet, som er det herligste og mest levende av alt, har en slutt, og den slutten heter døden og etter det er det ingenting. Jeg forstår ikke hvorfor det er denne slutten mange mennesker er redde for, er det ikke en lettelse å tenke på at en dag skal alt være over, og da er det så slutt at du ikke vet at det er slutt en gang, fordi alt bare opphører å eksistere. Det kommer ikke til å være noe der som venter på deg og skal straffe deg for alle feilene du gjorde, det er du som straffer deg selv i livet, når det pågår. Men sannheten er ikke sann, og virkeligheten har en helt annen farge enn det ser ut som. Det utenkelige kommer til å skje, uten at du kan gjøre noe med det. Det går ikke an å forutse det, det kan ikke stoppes og du skal leve gjennom det. Og en dag bare skjer det. Du befinner deg i en situasjon du ikke kommer ut av, der lemmene dine blir revet av, mens du ser på at dine kjæreste blir drept, og du kjenner all smerten på en gang og visste ikke at det fantes en smerte som kunne være så intens. Er det ikke da deilig å tenke at en dag skal dette ta slutt, og smerten vil forsvinne? - Men med den alt det andre også.

Lokket lukkes foran meg. Det blir mørkt. Jeg hører lyden av spikre som banker lokket på plass, og de siste glippene av lys forsvinner, og rundt meg oppstår det et ulmende mørke. Jeg står i en kasse fôret med skumgummi, klemt fast fra alle kanter. Lyden av pusten min forsvinner omtrent i det lyden slippes ut, jeg lager en lyd med stemmen, og den blir stump, slukes av materialet som omkranser meg. Det er klamt og varmt, og lukten av madrass gjør meg uvel. Utenfra sees kassen som en vanlig fraktkasse i finér, men størrelsen på den kunne avslørt noe om den. At den er laget til en menneskekropp. Men jeg lager ingen lyder, og du vet ikke at jeg står inne med klaustrofobi og panikk, men helt stille. Klemt fast fra alle kanter, blander pusten og svetten min seg med lukten av madrass, og hårstrå som klitrer seg til ansiktet etter hvert som fuktigheten stiger.

Du går på tomgang. Prøver å finne noe, uten å vite hvor du skal lete. Munnen siger nedover og øynene er triste, lengter etter noe fjernt. Du har en grimase som gjør at det ser ut som du skal briste ut i gråt hvert sekund. Jeg står lent mot en husvegg og ser ut i lufta. Ingenting synes på utsiden, øynene og blikket er eneste inngang, og inne i meg er det en eneste stor storm. I full bevegelse står jeg helt stille ute i kulda, og ser på frostrøyken ose ut av meg i langsomme bevegelser. Skrittene dine er korte og forsiktige. Du prøver å holde balansen på

isen, men grusen er strødd ujevnt. Når du endelig tror du har funnet teknikken, og kan se opp for å se hvilken retning du skal gå, treffer du på et parti bart for grus. Det ene benet svinger raskt ut til siden, prøver umiddelbart å ta deg i mot i fallet, og klarer det akkurat. Og idet du bryter ut en forsiktig lyd, møter jeg blikket ditt. Jeg leser deg og ser fortvilelsen din, tror med ett at jeg vet alt om deg. At du også har en storm inni deg. I de sekundene vi ser inn til hverandre gjennom pupillene og iris, finner jeg trøst i at du også bærer på den samme stormen som meg. Jeg føler meg litt mindre alene, men vet at jeg egentlig ikke vet noe om noen. Jeg kjenner ingen og ingen kjenner meg. Men når jeg leser deg i de sekundene, får jeg hvilt meg litt med tanken på at du er helt som meg, du vet hva det er.

I sjokket av en skjellsettende opplevelse, lages et merke i iris. En flekk du faktisk kan se. En opplevelse som tilsynelatende ikke setter noen fysiske spor, har noen ganger gjort det likevel. Sjokket måles i øyet, som blir som et hyposenter der inntrykket registreres og blandes med lyder og lukter, og blir til et minne straks det er over. Sakte sprenger fibrene i iris og blir til en liten mørk flekk. Når du oppdager den lille mørke flekken etter noen år, er det tilfredsstillende å se at det faktisk er et fysisk bevis på at noe har skjedd. Noe du lurte på om du bare hadde funnet på, at virkeligheten hadde blandet seg med bilder og filmer og bøker og blader. Da var det deilig å se den lille flekken som alltid kommer til å være der, og du vet selv hva som sprengte den.

Ingenting er nok, så lenge det ikke er alt. Jeg er konstant sulten, på jakt etter noe å fordøye. Drevet av tomhet og håp om at jeg en dag skal bli fylt og kjenne meg mett, lar jeg meg dra avgårde dit strømmen fører meg, gjennom tilfeldighetene. Jeg leker meg i jakten, nyter spenningen og omfavner usikkerheten av det som står på spill. Det er ukontrollert og vilt, styrt av følelser og drifter. Jeg slipper meg løs i akten, og angriper. Tar et hardt grep om det, bruker all kraft på å tvinge livet ut av det, river det i filler og fortærer det med entusiastiske grynt. Fratar det sin egentlige form, enzymene og fibrene blandes sammen til ett nytt materie. Kjenner det bevege seg nedover i systemet. Det gamle avløses av det nye, og de presser hverandre videre. Lager plass til det neste. Det trykker på og trykker på. Helt til det er tomt, og jeg trenger noe som presser. Et vakuum som kan hjelpe meg ut av tomheten, tilintetgjøre hulrommet ved å klemme det flatt.

Det er mai 2014, jeg ligger i en grop i lyngen nær havet på øya Vardø nord i Norge. Jeg er ikke våken, men jeg sover ikke heller. Himmelen er stor. Den er som et levende dyr som når som helst kan komme og ta meg. Med storm og vrede. I den udefinerbare tilstanden av å verken sove eller våke, ligger jeg innhyllet i en naturlig formasjon i bakken som har formen av min kropp. Jeg forestiller meg kroppens siste åndedrag, og ligger ubevegelig bortsett fra brystkassen som stiger og synker i takt med pusten min. Jeg puster inn så dypt jeg kan, holder pusten, og puster ut til jeg blir rød og skjelven. Holder igjen, til kroppen desperat gisper etter luft, og jeg kjenner svimmelheten komme sterkere og sterkere, for så å forsvinne igjen, og komme tilbake. Det piper i ørene, og jeg er lettet over at jeg ligger. I det fjerne høres kirkeklokker ringe. Det er en begravelse noen hundre meter unna.

Jeg ligger der og myser opp på himmelen. Den er lys, og så hvit. Det svir i øynene, men jeg kan ikke kjenne smerten. Jeg er som en hud overfølsom for berøring, og jeg blir strøket av det golde landskapet. Jeg kan kjenne alt og ingenting på en gang. Det våte og det kalde er i kroppen min, men jeg kan ikke kjenne følelsen av det. Jeg befinner meg et sted hvor jeg er fjern fra meg selv, fjern fra Vardø og kreklingen som er pakket rundt meg, fjern fra himmelen, som med sin tindrende skarphet, stirrer ned på meg, og tvinger tårene ut av øynene. Fra alt som finnes der ute i havet, som ikke vet at jeg ligger her og vet om det. Jeg vet at jeg skal eksistere uten å vite alt, og ingen skal i ettertid vite om meg. De skal ikke vite at jeg fantes, og ikke vite om alt jeg gjorde og sa, og alle følelsene jeg følte; Et register som strekker seg langt ut i verdensrommet. Jeg vil bli skutt ut dit og aldri komme tilbake. Fortsette ut i uendeligheten så lenge jeg lever, og enda litt til. Til kroppen min er separert og blitt til partikler og støv.